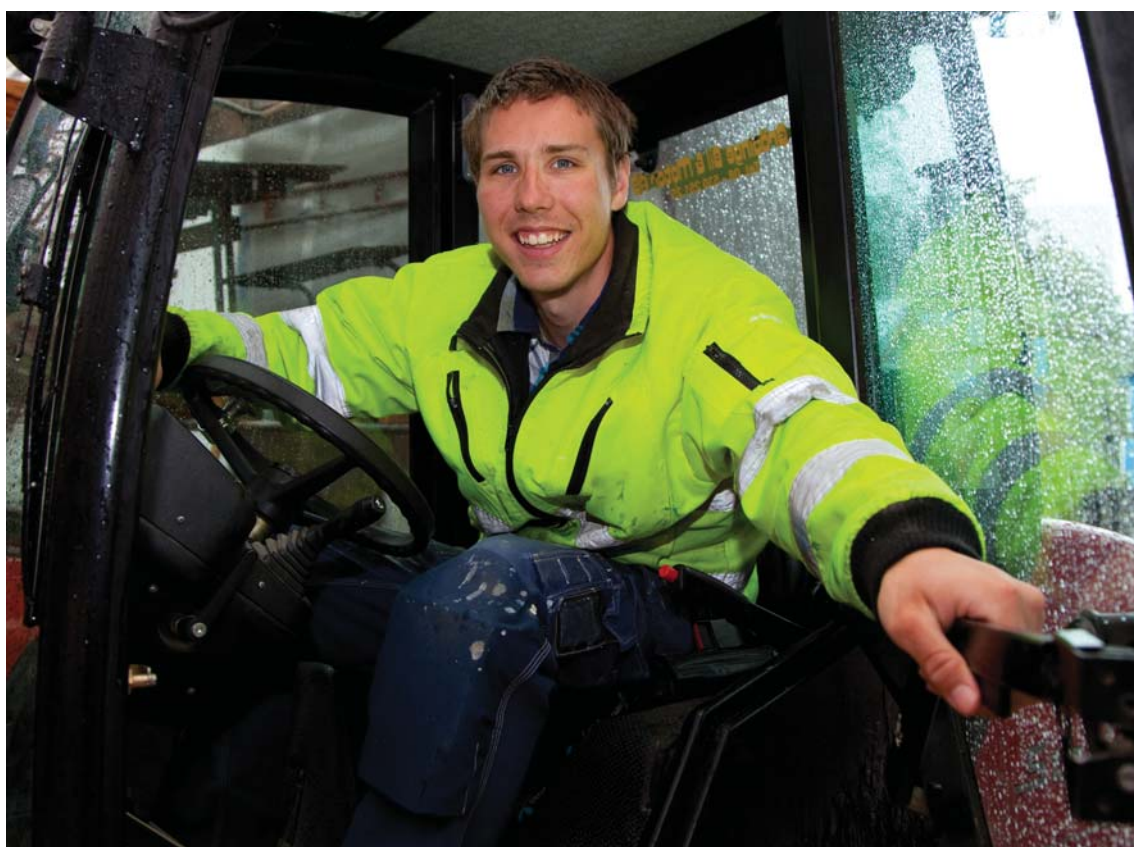

Oanehaččat gymnásasierraskuvlla birra 2013

Gymnásasierraskuvllas (gymnasiesärskolan) oahppit ovdánanáruin buorre vuodu joatkkit lohkat, ohcat barggu ja doaimmalaččat oassálastit servvodateallimis. Dasa lassin gymnásasierraskuvla addá vejolašvuoda persovnnalaš ovdáneapmái.

Oahpahus galgá stimuleret sosiála oktavuoda ja ovddidit ohppiid návcca ieš ja ovttas iežáiguin váldit oasi, lohkat eanet ja geavahit máhtuid. Danin gymnásasierraskuvllas lea oalle heivehanmunni vai oahppit sáhttet ovdánit nu olu go vejolaš oahpahusa ulbmiliid jelgii.

Gymnásasierraskuvlla prográmmat

Gymnásasierraskuvllas lea nášuvnnalaš ja individuála prográmmat. Nášuvnnalaš prográmmat leat

Prográmma hálldahussii, gávppašeapmái ja gálvogiedahallamii

Oahppit ožžot vuđolaš máhtuid hálldahusbarggus, gávppašeamis ja gálvogiedahallamis. Oahpahus válbme oahppi bargui o.m.d. álkibut hálldahusbargguide, praktihkalaš márkastimii ja álkibut dokumentašuvdnii. Oahpahus áiggis oahppi ovddida maid bálvalusjurddašeami vuogi ja návcca gulahallat ja ovttasbargat oastiiguin.

Prográmma estehtalaš doaimmaide

Oahppit ožžot vuđolaš máhtuid estehtalaš doaimmain ja cealkáhámiin. Prográmmas oahppit ožžot geahččalit gulahallat govaid, teavsttaid ja jienaid bokte.

Oahppu prográmmas ii leat sierra ámmát-suorgi muhto berre dagahit ahte oahppi sáhtá searvat sierra dáiddalaš prošeavttaide ja joatkkat lohkat dahje bargat dan estehtalaš suorggis. Máhtut máhttet maid leat buorrin ovdaskuvllain ja sierra as-toáigedoaimmain mánáide.

Prográmma opmodagaide, ráhkadusaide ja huksemiidda

Oahppit ožžot vuđolaš máhtuid opmodat-, ráhkadus- ja huksenbarggus. Oahpahus válbme ohppiid vai o.m.d. máhttet bargat divvumiiguin ja doalaheami opmodagain dahje eananbargguin ja doalahit párkabirrašin.

Prográmma vuoándikšui ja gálvogiedahallamii

Oahppit ožžot vuđolaš máhtuid vuoándivššus ja gálvogiedahallamis. Oahpahus válbme ohppiid vai galget o.m.d. máhttet divvut vuojániid ja mášiinnaid, bassat ja rekondišoneret biillaid dahje vuodjit trukka. Oahpahusa áiggis oahppi ovddida maid bálvalusjurddašanvuogi ja -návcca gulahallat ja ovttasbargat oastiiguin.

Prográmma duodjái ja buvttadeapmái

Oahppit ožžot vuđolaš máhtuid duodjehistorjjás, duodjeteknihkkas ja buvttadeamis. Oahpahusas oahppit ohppet bargat reaidduiguin ja buvttadanvugiiguin ja ovddidit máhtuid ávdnasiid birra mat geavahuvvot prográmma ámmátsuorggis.

Prográmma hotellii, restauránjii ja láibbohahkii

Oahppit ožžot vuđolaš máhtuid hotealla, restauránja ja láibbohagaid birra. Oahpahus válbme ohppiid vai galget máhttit bargat o.m.d. láibbohat- ja konditorijagálgvuiiguin, borramušbuhtisvuodain, beavdái bidjamiin, málistemiin ja hoteallabálvalusain. Oahpahusa botta oahppi ovddida maid bálvalusjurddašanvuogi ja -návcca gulahallat ja ovttasbargat oastiiguin.

Prográmma dearvvašvuhtii, dikšui ja fuolahussii

Oahppit ožžot vuđolaš máhtuid bálvalusas ja fuolahusas astoáige- ja dikšosuorggis.

Oahpahus válbme oahppi vái galgá sáhttit bargat o.m.d. biebmodoaluin, fuolahusbargguin ja divššuin. Oahpahusa botta oahppi oahppá ovddidit bálvalusjurddašan vuogi ja návcca gulahallat ja ovttasbargat iežá olbmuiguin.

Prográmma servodahkii, lundui ja gillii

Prográmma oahpaha oahppi erenomážit surggiin servodatdiehtu ja giella. Dasa lassin gávdno vejolašvuhta oahppat eanet dahje viiddidit máhtuideaset medias ja birrasis.

Prográmma meahccái, eatnamii ja ealibiidda

Oahppit ožžot vuđolaš máhtuid luonddus, birrasis ja eanangeavahanteknihkain. Oahpahus válbme ohppiid vai galget máhttit bargat o.m.d. eatnamiin ja olgobirrasiguin, šattuiguin, šaddanbirrasiguin ja ealibiiguin. Oahpahus áiggis oahppi oahppa ovddidit bálvalusjurddašanvuogi ja -návcca gulahallat ja ovttasbargat iežá olbmuiguin.

Fáttat

Ollislaš nášuvnnalaš prográmmas oahppit lohket 2 500 čuoggá sierra fáttain. Gávdnojit fáttat maid visot oahppit gymnásasierraskuvllas lohket. Dát leat eaŋgalasgiella, estehtalaš doaimmat, historjjá, valáštallan ja dearvvašvuohta, matematihkka ja ruotagiella dahje ruotagiella nubbingiellan.

Daid oktasaš fáttaid lassin juohke prográmmas leat moadde prográmmaoktasaš fáttat, maid visot oahppit sierra prográmmas lohket. Dat hábme prográmma. Dasa lassin juohke prográmmas gávdnojit sierra gursset prográmmalasseoahppamis. Jurdda prográmmalasseoahppamiin lea ahte oahppit galget oažžut oahppat eanet ámmáha dahje fátta birra.

Visot fáttat gymnásasierraskuvllas lea fáddaplána (ämnesplan). Fáddaplána čilge maid fádda ja gursset sisdollet, ja maid oahppit galget máhttit go leat lohkan fátta. Oahpahussii gullo maid individuála válljen. Lea skuvla guhte mearrida makkár gurssiid oahppi sáhtta válljet earret iežá dan individuála válljemis, muhto visuin lea vuoigatvuohta lohkat gursse valáštallamis ja dearvvašvuođas ja ovtta gursse ruokto- ja oastidiedus.

Árvosátneskála

Nášuvnnalaš prográmmain bidjá árvosáni juohke loahpahuuvvon gursii. Jus lea dohkkehuvvon ožžo árvosáni E, D, C, B dahje A. Alimus árvosátni lea A ja vuolimus árvosátni lea E.

Jus ii birge gáibádusa árvosátnái E ii oačču árvosáni.

Gymnásasierraskuvlabargu vuoseha jus oahppi birge dábálaš bargguin

Visot oahppit nášuvnnalaš prográmmas dahket gymnásasierraskuvlabarggu. Dat galgá heivehit prográmmaulbmiliiguin ja oahppi oahpahusain.

Gymnásasierraskuvlabargu galgá vuosehit ahte oahppi birge dábálaš bargguiguin ámmátsuorggis. Danin dahká iežat gymnásasierraskuvlabarggu oahpahusa loahpas.

Oahpaheaddji árvoštallá gymnásasierraskuvlabarggu ja mearrida jus lea dohkkehuvvon vai ii. Dohkkehuvvon gymnásasierraskuvlabargu ožžo árvosáni E. Jus oahppi ii ollášuhte ulbmila oahpaheaddji ii bidjá árvosáni.

Oahpahus ja bargobáikkis

Oahpahus sajastuvvon bargobáikái (APL) mearkkaša ahte oahppi oahppa bargosajis skuvlla olggobealde. Oahppi guhte lea APL:s ožžo ámmátmáhtuid, oahppa ámmátkultuvrra ja šaddá okta oktavuođas bargobáikkis. Danin bargobáikesajustuvvon oahppan lea guovddáš oassi oahpahusas visot nášuvnnalaš prográmmain. Visot oahppit nášuvnnalaš prográmmain galget leat bargobáikkiin unnimusat 22 vahku.

Ámmátoahpahus

Nášuvnnalaš prográmmas sáhtta leat ámmátoahpahus. Dalle lea olgun ovttá dahje eanet bargobáikkiin unnimusat beali oahpahusáiggis. Ámmátoahpahus lea sullásaš seamma oahpahusain mii čadahuvvo skuvllas.

Individuála oahpahus

Oahppit geat eai sáhte čuovvut oahpahusa nášuvnnalaš prográmmas ožžot vázzit individuála prográmma. Individuála prográmma sisdoallá daid fáddasurggiid:

- estehtalaš doaibma
- ruokto- ja oastidieđu
- valáštallan ja dearvvašvuohta
- luondu ja biras
- Ovttaskas olmмоš ja servodat
- giella ja gulahallan.

Dasa lassin oahppit sáhttet čadahit praktihka jus lea buorre ohppii.

Okta fáddasuorgi sáhtta sisdoallat osiid eanet go ovtta fáttas. Juohke fáddasuorgái gávdno fáddaplána . Dat čilgeha áigumuša oahpahusain ja ulbmiliid maid oahppi galgá oahppat.

Árvosániid sadjái , oahpaheaddji árvvoštallá oahppi máhtuid dáid gáibádusain daid vuđolaš máhtuin ja daid lasse máhtuin. Dan láhkái oahpaheaddji sáhtta heivehit gáibádusaid juohke oahppi eavttuid mielde.

Individuála prográmmas sáhtta ovttahttit fáttaid nášuvnnalaš prográmmas ja fáddasurggiin. Rektor mearrida maid sáhtta ovttahttit.

Lohkanplána juohke ohppii

Visot oahppiin gymnásasierraskuvllas lea iežas lohkanplána. Dat sisdoallá čuovvovaš dieđuid

- makkár prográmma oahppi lohka
- gurssiid dahje fáddasurggiid maid oahppi galgá lohkat
- jus prográmma lea ollislaš, gáržžiduvvon dahje lasihuvvon
- makkár gursset gullojit dan dievaslaš prográmmii
- makkár gursset leat olggobeal dan dievaslaš prográmma
- makkár gurssiid dan gáržžiduvvon prográmma sisdoallá ja makkár gurssiid lea sihkkun.

Gymnásasierraskuvladuodaštus

Maŋŋil oahpahusa dan nášuvnnalaš ja individuála prográmma oahppit ožžot gymnásasierraskuvladuodaštusa. Dat čilge makkár máhtut ja vásáhusat oahppis leat gymnásasierraskuvllas ja sisdoallá čuovvovaš dieđuid

- prográmma
- fáddasuorgi dahje gursiid maid oahppi lea lohkan
- árvosánit
- oahppi oahppama dahje praktihka bargobáikkis
- gymnásasierraskuvlabarggu

Gymnásaskuvlla vuolggahanprográmma

Oahppit geat leat vázzán vuoddosieraskuvlla sáhttet vázzit soames vuolggahanprográmmain, ámmátoahpastuvvan, individuála molssaeaktu ja giellaoahpastuvama. Vuolggahanprográmma galgá addit ohppiide gelbbolašvuoda haga ođđa vejolašvuodaid.

Ámmátvuolggagaheapmi

Ámmátvuolggagaheapmi lea visot nuoraide geain eai leat doarvái buorit árvosánit leat gelbbolaččat ámmátprográmmii. Oahppit ožžot oahpahusa ámmátbarggu váras mii geahpida daidda beassat sisa bargomárkanii dahje mii láide oahpahussii ámmátprográmmas.

Individuála molssaeaktu

Individuála molssaeaktu válbme ohppiid iežá oahpahussii, dahje bargomárkanii. Oahpahus hábmejuvvo juohke oahppi mielde ja lea nuoraide geain ii leat gelbbolašvuodta nášuvnnalaš ámmátprográmmii.

Giellavuolggagaheapmi

Giellavuolggagaheapmi lea oahpahus ollu ruotagielain nuoraide geat easká leat ol-len Ruttii. Maŋŋil giellavuolggagaheami oahppit sáhttet joatkkat iežá oahpahusain, ovdamearkka dihte iežá vuolggahanprográmmii.

• Oahppit ovdánanáruin dahje • vuoigŋamašvahágiin •

Oahpahus gymnásasierraskuvllas lea nuoraide geat leat loahpahahan vuodđoskuvlla dahje vuodđosierraskuvlla ja eai leat eavttut birget gymnásaskuvlla máhttogáibádusaid ovdánanáru dahje vuoigŋamašvahága dihte.

Go mearridan jus oahppi gullo ulbmiljovkui ruovtto-
gieldda čađaha guorahallama pedagogalaš, psykologalaš,
medisiinnalaš ja sosiála árvvoštallamiin. Dát guorahallan lea
vuodđun gieldda mearrádussii jus oahppi gullo ulbmiljovkui
vai ii.

Oahppit gymnásasierraskuvllas ožžot oahpahusa unnimusat
3 600 oahpahandiimmu 60 minuvttain njeallje lohkanjagi.
Skuvlla váldoolmmái (gieldda dahje oktagas) mearrida galle
oahpahusdiimmu leat juohke gursii ja juohke fáddasuorgái.

ISBN: 978-91-87115-99-8
Valokuvat: Michael McLain

Skolverket